

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 15. august 2011
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Jessika Heltberg Auk-
ken
Sagsnr.: 2008-730-0801
Dok.: JAU40838
+ bilag

Vedlagt sendes til Retsudvalgets orientering Rigsadvokatens redegørelser om anvendelse af langvarige varetægtsfængslinger og anvendelse af isolationsfængsling i 2009 samt en korrektion til Rigsadvokatens redegørelse om anvendelse af langvarige varetægtsfængslinger i 2008, som blev sendt til Retsudvalget den 15. juni 2010.

1. Langvarige varetægtsfængslinger

1.1. Rigsadvokatens redegørelse om langvarige varetægtsfængslinger er udarbejdet på baggrund af Justitsministeriets Forskningskontors undersøgelse om langvarige varetægtsfængslinger i 2009. Undersøgelsen fra Forskningskontoret, som tidligere er sendt til udvalget i forbindelse med Justitsministeriets svar af 23. marts 2011 på spørgsmål nr. 707 (Alm. del), er vedlagt Rigsadvokatens redegørelse.

Undersøgelsen viser, at der er sket en stigning i antallet af langvarige varetægtsfængslinger (dvs. varetægtsfængslinger med en varighed på mere end 3 måneder) fra 679 i 2008 til 790 i 2009, hvilket svarer til en stigning på 16 pct. Tilsvarende er de langvarige varetægtsfængslingers andel af samtlige varetægtsfængslinger steget fra 11,1 pct. til 12,1 pct.

Den gennemsnitlige varighed af de langvarige varetægtsfængslinger er samtidig faldet fra 202 dage i 2008 til 187 dage i 2009 (ca. 6 måneder), og den gennemsnitlige længde af varetægtsfængslinger er nu på det laveste niveau, siden Forskningskontoret begyndte sine undersøgelser i 2001.

Det fremgår endvidere af undersøgelsen, at de langvarige varetægts-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

fængslinger især er anvendt i sager om røveri (29 pct.), alvorligere voldsforbrydelser (21 pct.), narkotikaforbrydelser (13 pct.) og de såkaldte øvrige ejendomsforbrydelser (12 pct.).

I alt 498, det vil sige 64 pct. af de langvarige varetægtsfængslinger havde en varighed på 3-6 måneder, mens i alt 292 svarende til 36 pct. varede mere end 6 måneder. 7 pct. (i alt 58) varede mere end et år. Den længste gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslinger ses i sager om manddrab og forsøg på manddrab, hvor længden i gennemsnit var knap 9,5 måneder.

Langt størstedelen (81 pct.) af de personer, der var langvarigt varetægtsfængslede i mere end 3 måneder i 2009, blev idømt ubetingede frihedsstraffe, herunder kombinationsdomme i 1. instans, mens 1 pct. blev idømt betingede domme. Den gennemsnitlige længde af de idømte straffe var 28, 8 måneder.

Antallet af unge under 18 år, der har været varetægtsfængslet i mere end 3 måneder, er nogenlunde konstant. I 2009 var 5,3 pct. (i alt 42) af de langvarigt varetægtsfængslede under 18 år, mens tallet i 2008 var 5,4 pct. (i alt 35). Undersøgelsen indeholder ikke oplysninger om, i hvilket omfang der i disse sager er anvendt surrogatfængsling i egnet hjem eller institution.

Endelig følger det af undersøgelsen, at 97 pct. af de personer, der blev langvarigt varetægtsfængslet i 2009, senere er blevet domfældt, mens 3 pct. er blevet frifundet.

1.2. Ifølge undersøgelsen kan der ikke påvises nogen klare udviklingstendenser for fordelingen af varetægtsfængslinger i forhold til kriminalitetstyper.

Der ses dog en stigning i både andel og antal af langvarige varetægtsfængslinger for alvorligere voldsforbrydelser, røverier og de såkaldte øvrige ejendomsforbrydelser.

Stigningen kan delvis forklares ud fra antallet af anmeldelser om sådanne sager, idet både antallet af røverianmeldelser og antallet af anmeldelser om ejendomsforbrydelser har været stigende de seneste år. For så vidt angår anmeldelserne om røveri er der generelt sket en stigning på 34 pct. fra 2007 til 2009, og antallet af anmeldelser om røveri af særlig farlig

karakter er steget med næsten 60 pct. Antallet af anmeldelser af alvorligere voldsforbrydelser har været nogenlunde konstant fra 2007-2009.

1.3. Ved lov nr. 493 af 17. juni 2008 om ændring af retsplejeloven er der gennemført en række ændringer i retsplejeloven med henblik på at begrænse antallet af langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger i straffesager. Der er bl.a. indført faste grænser for varigheden af varetægtsfængslinger, som kun under særlige – eller for så vidt angår unge under 18 år – helt særlige omstændigheder – kan fraviges, jf. retsplejelovens § 768 a.

Ifølge Forskningskontorets undersøgelse overskrider 13 pct. af de langvarige varetægtsfængslinger i 2009 de almindelige tidsgrænser, som blev fastsat ved lovændringen i 2008. Forskningskontorets undersøgelse peger i den forbindelse på en række årsager, som kan være medvirkende til, at varetægtsfængslingen i disse sager overskrider retsplejelovens almindelige grænser. Det drejer sig først og fremmest om gennemførelse af mentalundersøgelser, forelæggelse af sager for Retslægerådet og/eller forelæggelse af tiltalerspørgsmålet for statsadvokaterne samt berammelsestider hos domstolene. Derudover peger undersøgelsen på, at den sagsbehandling mv., der har skullet gennemføres i sager om langvarige varetægtsfængslinger, har taget længere tid end sædvanligt eller har været længere om at blive iværksat end i andre sager.

Af Rigsadvokatens redegørelse fremgår det, at Rigsadvokaten – på baggrund af Forskningskontorets undersøgelse – vil lade statsadvokaternes tilsyn med langvarige varetægtsfængslinger indgå i forberedelsen af en ny ordning for statsadvokaternes tilsyn med kvalitets- og legalitetssikring i politikredsene med henblik på at sikre, at varetægtsfængsling i hver enkelt sag bliver så kortvarig som mulig. Statsadvokaterne vil i forbindelse med tilsynet skulle være opmærksomme på at få belyst årsagerne til udviklingen i langvarige varetægtsfængslinger, herunder således at der kan redegøres for udviklingen i forbindelse med de årlige tilsynsrapporter.

Rigsadvokaten vil samtidig tage skridt til at foretage en omlægning af den ordning for indberetning af sager om langvarig varetægtsfængsling, som Rigsadvokaten har administreret siden 1997. Med den ændrede indberetningsordning vil statsadvokaterne fremover selv skulle trække oplysninger om langvarige varetægtsfængslinger direkte fra politiets ledelsesinformationssystem (POLIS), og tilsynet vil derfor ikke længere være baseret på indberetninger fra kredsene. Det er Rigsadvokatens opfattelse,

at omlægningen af indberetningsordningen vil styrke statsadvokaternes og Rigsadvokatens tilsyn med den løbende udvikling, idet den ændrede indberetningsform vil lette muligheden for på et tidligt tidspunkt at følge udviklingen for langvarige varetægtsfængslinger i den enkelte kreds og for at foretage sammenligning på tværs af kredsene.

Det er Justitsministeriets forventning, at ændringerne i Rigsadvokatens indberetningsordning og styrkelsen af statsadvokaternes tilsyn med politikredsene vil forbedre mulighederne for at sikre, at varetægtsfængslingen i hver enkelt sag bliver så kortvarig som mulig.

Rigsadvokaten har endvidere oplyst, at det er besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe, der mere generelt skal overveje anvendelsen af varetægtsfængsling og de faktorer, der har betydning herfor. Arbejdsgruppens overvejelser vil omfatte både antallet af varetægtsfængslinger og varigheden heraf. Arbejdsgruppen vil have deltagelse af Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Rigsadvokaten. Arbejdsgruppens overvejelser forventes afsluttet i løbet af i år.

Særligt om sagsbehandlingstiden for mentalundersøgelser kan Justitsministeriet oplyse, at ministeriet i 2010 nedsatte en arbejdsgruppe, som har haft til opgave at komme med mulige løsningsmodeller, herunder mulige ændringer i arbejdsgange, som kan medvirke til at nedbringe ventetiderne på mentalundersøgelser.

Arbejdsgruppen forventes inden længe at kunne afgive en rapport med en række forslag til administrative tiltag på området. Når rapporten fra arbejdsgruppen foreligger, vil Justitsministeriet tage stilling til, hvilke af arbejdsgruppens anbefalinger der skal gennemføres med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiden for mentalundersøgelser.

2. Isolationsfængsling

2.1. Rigsadvokatens redegørelse om anvendelsen af isolationsfængsling er udarbejdet på baggrund af Justitsministeriets Forskningskontors opgørelser over antallet af isolationsfængslinger i 2009. Forskningskontorets opgørelse, som tidligere er sendt til udvalget i forbindelse med Justitsministeriets svar af 23. marts 2011 på spørgsmål nr. 707 (Alm. del), er vedlagt Rigsadvokatens redegørelse.

Opgørelsen viser, at antallet af isolationsfængslinger er faldet fra 327 i

2008 til 210 isolationsfængslinger 2009, hvilket svarer til et fald på 36 pct. Den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslingerne er i samme periode steget med en enkelt dag fra 21 dage i 2008 til 22 dage i 2009.

Det fremgår videre, at isolationsfængsling i langt de fleste tilfælde er anvendt i forhold til meget grove lovovertrædelser. Ca. 93,3 pct. (i alt 196) af isolationsfængslingerne vedrørte således lovovertrædelser, der efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover. Kun ca. 6,7 pct. (i alt 14) vedrørte lovovertrædelser, der normalt ikke kan medføre fængsel i 4 år eller derover.

Isolationsfængsling har især været anvendt i sager om narkotikakriminalitet (51,9 pct.), røveri (21 pct.) og manddrab samt forsøg på manddrab (14,3 pct.).

Endelig fremgår det af opgørelsen, at ingen unge under 18 år har været isolationsfængslet i 2009.

2.2. Justitsministeriet er tilfreds med, at antallet af isolationsfængslinger er faldet med fra 327 i 2008 til 210 i 2009, hvilket svarer til et fald på 36 pct. I forhold til 2001, hvor Rigsadvokatens indberetningsordning om isolationsfængsling blev indført, er der sket et samlet fald på 62 pct., og antallet af isolationsfængslinger er nu det laveste i hele perioden.

Ifølge Rigsadvokatens redegørelse kan det samlede fald i antallet af isolationsfængslinger fra 2006 til 2009 have en sammenhæng med den lovændring, som blev gennemført ved lov nr. 1561 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven, og som havde til formål at begrænse anvendelsen af isolationsfængsling ved bl.a. at indføre nye længstetider for isolationsfængsling. Lovændringen trådte i kraft den 1. januar 2007.

Justitsministeriet vil – på baggrund af Rigsadvokatens redegørelser – fortsat følge udviklingen i anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation med henblik på at sikre, at anvendelsen af isolationsfængsling også fremover følger intentionen bag lovændringen fra 2006.

Lars Barfoed

/

Anette Voigt Arnsted